

Tema 5: Presveto Trojstvo

Sažeci kršćanske vjere. Bog je jedan, ali postoje tri Osobe, koje su vječne jer su od iste božanske tvari.

27.12.2012.

Prethodne teme

1. Objava Boga kao Trojstva

„Središnje otajstvo kršćanske vjere i života jest otajstvo Presvetoga Trojstva. Kršćani se krste u ime Oca i Sina i Duha Svetoga“ (*Kompendij*

Katekizma Katoličke Crkve, 44).

Isusov cijeli život je objava Boga kao Trojstva. Navještajem i Isusovim rođenjem, pronalaskom u hramu dok je imao 12 godina i konačno smrću i Uskrsnućem, Isus se objavljuje kao Sin Božji na potpuno drugačiji način s obzirom na utvrđivanje očinstva poznato tada u Izraelu. Osim toga, na početku svoga javnog života, na Krštenju, Otac osobno svjedoči svijetu da je Krist njegov ljubljani Sin (usp. *Mt 3:13-17*), i Duh silazi na njega u slici goluba. Ova prva objava Trojstva usporediva je s događajem Preobraženja koje uvodi u Pashalni misterij, Vazmeno otajstvo (usp. *Mt 17:1-5*). I konačno, kada odlazi od svojih učenika, Isus ih šalje u svijet da krste ljude u ime triju božanskih Osoba, tako da bi cijeli svijet imao udio u vječnom životu Oca, Sina i Duha Svetoga (usp. *Mt 28:19*).

U Starom zavjetu, Bog je objavio svoje jedinstvo i ljubav prema

izabranom narodu: Jahve je bio poput Oca. Bog koji je nekoć u mnogo navrata i na mnogo načina govorio ocima po prorocima, u ovo vrijeme govorio nam je po Sinu (usp. *Heb* 1:1-2), objavljujući da Jahve nije poput Oca, nego je on sam Otac (usp. *Kompendij*, 46). U svojoj molitvi, Isus ga zove *Abba*, isto onako kako su izraelska djeca zvala svoje vlastite očeve (usp. *Mic* 14:36), i uvijek ističe svoje očinstvo za razliku od očinstva svojih učenika. Ta tvrdnja je tako iznenađujuća da slobodno možemo reći da je jedan od uzroka Kristovog raspeća bio i taj što je za sebe govorio da je jedinorođeni Sin Božji u strogom smislu riječi. To je konačna i trenutna objava,[1] Bog se objavio svojom Riječju; i nema druge objave do one da je Krist sam Bog (usp. *Iv* 20:17) koji se daje za nas, dajući nam život koji prebiva u Ocu.

U Kristu, Bog nam se otvara darivajući nam život, do kojeg ne

možemo doći vlastitim snagama.[2]
Ova je objava čin ljubavi, osobni Bog Staroga zavjeta u slobodi otvara svoje srce, u susret nam dolazi Jedinorođeni Sin Božji, da postane jedno s nama i da nas odvede ponovno Ocu (usp. *Iv* 1:18). Filozofija nije bila sposobna shvatiti tu istinu, koja se jedino u svjetlu vjere može spoznati.

2. Božji nutarnji život

Bog ne samo da posjeduje nutarnji život, on je jedno s njim, život koji karakterizira životni i vječiti odnos mudrosti i ljubavi koja nas vodi i koja nas "procesijom" dovodi do samog otajstva božanstva. U biti, otkriva nam imena triju božanskih osoba, Ljubavi koja izlazi iz Oca i Sina i Duha Svetoga (usp. *Iv* 15:26 i *Iv* 16:14). To nam otajstvo Bog izražava slanjem Riječi (usp. *Iv* 17:6) i Duhom Svetim. Štoviše, sve tri božanske osobe su u poosobljenim,

imanentnim odnosima unutar Boga – oni su sam Bog, oni su božja osobnost.

Kada govorimo o poslanju Oca i Sina te upućivanju Duha Svetoga, pomislimo da nešto proizlazi iz nečeg drugog, što podrazumijeva promjenu i kretanje. Od kada smo stvoreni na sliku i priliku trojedinoga Boga (usp. *Post* 1:26-27), najbolja analogija ove božanske povorke jest ljudska duša, gdje spoznaja koju imamo o sebi ostaje u nama: koncept koji imamo o sebi distanciran je od nas, ali nije izvan nas. Slično se može kazati i o ljubavi koju imamo prema sebi.

Na sličan način u Boga, Sin izlazi od Oca i njegova je slika, kao što je čovjek naličje znane stvarnosti. Sin je savršen, jer je Bog osobno, sa svom svojom beskonačnom, vječnom i svemoćom: Sin je jedno s Ocem, istog postojanja (jedinственe i nepodijeljene božanske naravi, iako

u drugoj osobi). Nicejsko-carigradsko Vjerovanje izražava to u formuli "Boga od Boga, Svjetlo od Svjetla, pravoga Boga od pravoga Boga." Otac rađa Sina dajući sebe njemu, dajući svoj sadržaj njegovoj naravi – ne djelomično kao ljudima, nego savršeno i beskonačno.

Isto se može reći za Duha Svetoga, koji izlazi od Oca i Sina i koji je Ljubav jednog prema drugom. On izlazi iz Oca i Sina jer je vječan, nestvoren dar koji Otac daje Sinu u njegovu rođenju i koji Sin vraća Ocu kao odgovor njegove Ljubavi. Ovo je dar njega samoga, jer Otac rađa Sina u potpunom i savršenom odnosu koji biva izražen putem njegovog Duha. Treća Osoba je, dakle međusobna ljubav između Oca i Sina.[3] To možemo i izreći u smislu združenog poslanja Sina i Duha.

Sin i Duh su imanentni Bogu i nisu stvoreni, jer Bog prilikom stvaranja

djeluje izvan sebe. Govorimo o poslanju različitih osoba u Bogu, ali nerazdjeljivih u intimnom životu njihovog jedinstva. Tako se otajstvo trojedinog Boga ne može svesti na jedinstvo bez različitosti, kao kad bi zamislili da su to tri osobe s tri maske; ili tri bića bez savršenog jedinstva, to bi izgledalo kao tri različita "boga" koji su zajedno spojeni.

Sin i Duh su temelj za razlikovanje odnosa koji su utvrđeni u Bogu kao tri božanske Osobe: jedan je Otac, jedan je Sin i jedan je Duh koji proizlazi od Oca i Sina. Kao što je nemoguće da Otac i Sin budu iste osobe u tom smislu, tako je i nemoguće da u isto vrijeme bude osoba koja proizlazi od duha i druge dvije koje proizlaze iz njega. Moramo imati na pameti da su odnosi u stvorenom svijetu slučajni i da nisu sadržaj samog bića. Bog je jedan, ali

postoje tri Osobe, koje su vječne jer su od iste božanske tvari.

Međusoban odnos triju božanskih osoba je jedinstven, ono što misli Otac, to isto misli i Sin; i ono što misli Duh Sveti misli i onaj koji je prožet Duhom. Tako su tri božanske osobe, a samo je jedan Bog. To nije isto kao da tri čovjeka djeluju u istom okolišu, a da se ne razlikuju u svojoj ljudskoj naravi. Tri osobe su u svoj punini božanstvo, identične božanskoj naravi. [4] Tri osobe su "jedna u drugoj". Isus kaže apostolu Filipu da onaj koji vidi njega, vidi i Oca (Iv 14:6) utoliko što su on i Otac jedno (Iv 10:30, 17:21). Ovaj dinamični odnos, tehnički možemo nazvati *pericóresis* (pokreti koji se naizmjenice događaju u kružnom kretanju), pomaže nam da objasnimo kako je otajstvo trojedinog Boga, otajstvo ljubavi: "on je sam vječna razmjena ljubavi – Oca, Sina i Duha Svetoga, i da je nas

odredio da učestvujemo u toj Ljubavi (*Katekizam*, 221).

3. Naš život u Bogu

Bog je vječna razmjena Ljubavi, što znači da se ta Ljubav treba prelijevati u izvanjsko djelovanje. Sve božje djelovanje u povijesti je zajedničko djelovanje triju osoba, s obzirom na njihovu različitost unutar samoga Boga. Ipak sve impresionira božje osobno svojstvo da je djelovanje "*ad extra*." [5] Na primjer, možemo reći da je božje djelovanje uvijek jedno, kao kada primamo dar od obitelji što je rezultat njihovog djelovanja. Ali, dali mogu znati koliko je koja je osoba u obitelji odigrala ulogu u ostavljanju osobnog traga u tom jednom daru.

Prepoznati je moguće jer poznajemo božanske osobe u njihovim osobnim značajkama kroz njihova "poslanstva," kad je Bog Otac poslao Sina i Duha Svetoga u svijet (*Iv*

3:16-17, 14:26), da budu prisutni među nama: "Cjelokupni božanski naum spasenja u Utjelovljenju Sina i daru Duha Svetoga zajedničko je djelo triju božanskih osoba" (*Katekizam*, 258). Oni su, kao što su i bili, dvije "ruke" Oca koji ih pruža da zagrlj ljude svih vremena kako bi ih doveo u krilo Očevo.[6] Iako je Bog prisutan u svim bićima u mjeri u kojoj ona postoje, on započinje postojati na nov način kroz poslanje Sina i Duha.[7] Kristov križ nam otkriva vječni dar od Boga, otkrivajući u njegovoj smrti intimnu dinamiku Ljubavi koja ujedinjuje tri božanske osobe.

Tako je konačni smisao stvarnosti, sve ono što ljudi žele, ono što su filozofi i religije svih vremena tražili – otajstvo Oca koji vječno rađa Sina u Ljubavi koja je Duh Sveti. Trojstvo je izvorni model za našu obitelj.[8] Božji unutarnji život je težnja svake ljudske ljubavi. Bog želi sve

muškarce i žene oblikovati u jednu obitelj, odnosno da budu jedno s njim, kao njegova djeca u Sinu. Svaki čovjek je stvoren na sliku i priliku Trojstva (*Post 1:27*) i pozvan je živjeti u zajedništvu sa svim muškarcima i ženama, a iznad svega u zajedništvu sa nebeskim Ocem. Upravo je u tome konačni temelj vrijednosti života svake osobe, neovisno o nečijim sposobnostima ili dostignućima.

Pristupiti se Ocu može samo u Kristu koji je Put, Istina i Život (*Jv 14:6*). Putem milosti se nalazimo u jedinstvenom mističnom tijelu, u zajedništvu Crkve. Razmatrajući Kristov život i primajući sakramente pristupljujemo u intimni život s Bogom. Krštenjem smo umetnuti u dinamiku ljubavi Obitelji sastavljene od tri božanske osobe. U našem svakodnevnom životu imamo savršen model za naše vlastite obitelji, a to je Sveta Obitelj iz Nazareta: "Upoznajte tri osobe – Boga

Oca, Boga Sina i Boga Duha Svetoga. Pridite Presvetom Trojstvu pomoću Marije."[9] Na ovaj način, učimo od "trojstva na zemlji" – Isusa, Marije i Josipa – podignimo oči prema Trojstvu na nebu.

Giulio Maspero

Primarni izvori:

[1] Sveti Toma Akvinski, *Komentar Poslanice Galaćanima, I,2*

[2] Kompendij Katekizma Katoličke Crkve, 45.

[3] Kompendij Katekizma Katoličke Crkve, 47.

[4] Kompendij Katekizma Katoličke Crkve, 48.

[5] Kompendij Katekizma Katoličke Crkve, 49.

[6] Sveti Irinej, *Adversus Haereses, IV, 20,1.*

[7] Sveti Toma Akvinski, *Summa Theologiae*, I q.43, a. 1, c., a. 2, ad. 3.

[8] Katekizam Katoličke Crkve, 232-267.

[9] Kompendij Katekizma Katoličke Crkve, 44-49.

Preporučeno štivo:

Sv. Josemaria Escriva, homilija:
„*Poniznost*“, *Prijatelji božji*, 104-109.

Kardinal Joseph Ratzinger, *Bog Isusa Krista: Meditacije o trojedinom Bogu*, Ignatius Press, 1978.

Giulio Maspero